नेपाल राजपत्र

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ४२) काठमाडौं, असार १७ गते २०४९ साल (अतिरिक्ताङ्क १६

भाग १

शाही सम्बोधन

संसद सचिवालयको सूचना

श्री ५ महाराजाधिराजबाट संसदको तेस्रो अधिवेशनको दुवै सदनको संयुक्त बैठकलाई सम्वत् २०४९ साल आषाढ १७ गते रोज ४ का दिन बक्सेको सम्बोधन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

प्रतिनिधि सभाका सभामुख,
राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष
तथा संसदका सदस्यहरू ।

१. देशको सर्वोच्च विधायिकाको तेस्रो अधिवेशनलाई सम्बोधन गर्दा हामीलाई खुशी लागेको छ ।

२. नेपाली जनताको सहयोग र सहभागितामा सम्पन्न भएको स्थानीय निकायहरूको निर्वाचनले बहुदलीय प्रजातन्त्रको संस्थागत विकासका लागि आधारभूत योगदान दिनेछ भन्ने हामीले महसुस गरेका छौं । मेरो सरकारले स्थानीय निकायहरूको सुदृढीकरण र विकासका लागि विकेन्द्रीकरणको सिद्धान्त अनुरूप आवश्यक नीति, नियमहरू तर्जुमा गर्नेछ । साथै, स्थानीय स्रोत र जनसहयोगलाई परिचालन गर्दै जनताका

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आवश्यकता र आकाँक्षाहरूलाई क्रमशः पूरा गर्ने काममा स्थानीय नेतृत्व र निकायलाई नै जिम्मेवार र अधिकार सम्पन्न बनाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३. नेपालको परराष्ट्र नीतिलाई राष्ट्रिय हित, स्वतन्त्रता, प्रजातन्त्र र मानव अधिकारका मूल्यहरूप्रति प्रतिबद्धता राख्दै विकसित गरिनेछ । संयुक्त राष्ट्र संघको आदर्श अनुरूप विश्वका सबै मुलुकहरूसँग मैत्रीसम्बन्ध विकसित गर्दै जाने मेरो सरकारको नीति जारी रहनेछ । यसै क्रममा, हाम्रा घनिष्ट छिमेकी मित्र राष्ट्रहरू भारत तथा चीनसितको विद्यमान मैत्री सम्बन्धलाई अरू सुदृढ र समझदारीपूर्ण तुल्याउने दिशामा हाम्रा प्रधानमन्त्रीबाट सम्पन्न भारत र चीनका भ्रमणहरू महत्वपूर्ण रहेकाछन् ।

४. दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन (सार्क) लाई समयानुकूल र प्रभावकारी बनाउनेतर्फ मेरो सरकारको प्रयास जारी नै रहनेछ । असंलग्न आन्दोलनको उद्देश्य र कार्यक्रमलाई बदलिंदो युगको गति र प्राथमिकतातर्फ डोऱ्याउनु पर्ने मेरो सरकारको सोचाइ रहेको छ ।

५. ठूलो संख्यामा नेपाल प्रवेश गरिरहेका भुटानी शरणार्थीहरूलाई मानवीयताका आधारमा नेपालले आश्रय प्रदान गरेको छ । भुटानी शरणार्थीहरू शान्तिपूर्ण रूपमा ससम्मान आफ्नो देशमा फर्किन सक्ने वातावरण तयार होस् भन्ने अभिप्रायका साथ मेरो सरकारले भुटान सरकारसँग सम्पर्क र सम्वादको प्रक्रियालाई चालू राखेको छ ।

६. मेरो सरकारले विकासको समतामूलक दृष्टि र सामाजिक न्याय स्थापित गर्ने प्रतिबद्धता अनुरूप दिगो आर्थिक वृद्धिको उच्च दर हासिल गर्ने, गरीबी घटाउने तथा क्षेत्रीय असन्तुलन कम गर्दै लैजाने उद्देश्यले आठौं योजनाको रूपमा नयाँ पञ्चवर्षीय योजना तयार पार्ने कार्य प्रायः पूरा गरेको छ । यसै योजनाको परिधिभित्र रही आर्थिक वर्ष २०४९।५० को वार्षिक विकास कार्यक्रम तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । विकास आयोजनाहरूको कार्यान्वयनमा तीव्रता ल्याउन मेरो सरकारले अनुगमन र मूल्याङ्कन व्यवस्थालाई सुदृढ गर्नेछ ।

७. मेरो सरकारले ग्रामीण क्षेत्रको सर्वतोमुखी विकासको लागि सरकारी लगानीको अधिकांश हिस्सा प्रवाहित गर्नेछ । स्थानीय जनताको सक्रिय सहभागितामा तत्काल र प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने खालका ग्रामीण स्वावलम्बन, महिला विकास, सामुदायिक विकास, आय तथा रोजगारीमूलक कार्यक्रमहरूको माध्यमबाट ग्रामीण जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याइनेछ ।

८. विकासका पूर्वाधारहरू खडा गर्ने र खडा भएका पूर्वाधारहरूको उचित मर्मत, सम्भार र सञ्चालन गरी त्यसबाट बढी भन्दा बढी प्रतिफल लिने नीति लिइनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुत्पादक खर्चहरू र आर्थिक प्रतिफल कम भएका आयोजनाहरूलाई घटाउँदै लगिनेछ। त्यस्तै, मेरो सरकारले खर्च गर्ने क्षमतामा सुधार गरी विनियोजन र खर्चको बीचको दूरी कम गर्दै लैजानेछ।

९. मेरो सरकारले मिश्रित अर्थ व्यवस्थाभित्रै प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण सिर्जना गरी निजी क्षेत्रलाई अगाडि बढाउन आर्थिक तथा मौद्रिक नीतिहरूलाई उदार बनाउँदै लाने क्रमलाई अगाडि बढाउनेछ। यस सन्दर्भमा, नयाँ वाणिज्य नीति, उद्योग नीति, विदेशी लगानी तथा एकद्वार प्रणाली नीति र विदेशी मुद्रासम्बन्धी नीतिहरू प्रकाशमा आइसकेकाछन्। यी नीतिहरूलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने विधेयकहरू यसै अधिवेशनमा पेश गरिनेछन्। निजी क्षेत्रको आर्थिक क्रियाकलापलाई नियोजित तथा नियन्त्रण गर्ने खालका प्रशासनिक र प्रक्रियागत व्यवधानहरूलाई आगामी दिनहरूमा हटाउँदै लगिनेछ। सार्वजनिक संस्थानहरूको निजीकरणको प्रक्रियालाई अगाडि बढाइनेछ। मौद्रिक नीतितर्फ मुद्रा प्रदाय निश्चित सीमाभित्र राखिनेछ। मुद्रास्फीति र लक्षित उत्पादन वृद्धिले खाम्न सक्ने गरी निजी क्षेत्रको कर्जाको आवश्यकता पूरा गर्न जोड दिइनेछ।

१०. अत्यावश्यक वस्तुहरूको आपूर्ति व्यवस्थालाई निरन्तरता र सुलभता प्रदान गर्न निजी र सहकारी क्षेत्रलाई बढी संलग्न गराउने आधार सिर्जना गर्ने नीति मेरो सरकारले लिएको छ। तर प्रभावकारी रूपमा निजी क्षेत्र विकसित हुन नसकेका दुर्गम क्षेत्र र कम आय भएका विपन्न समुदायका लागि सार्वजनिक वितरण प्रणालीलाई सुदृढ तथा सक्षम बनाइ उचित मूल्यमा खाद्यान्न उपलब्ध गराउने व्यवस्था कायमै राखिनेछ।

११. अन्तर्राष्ट्रिय वायु सेवाहरूको नेपाल आगमन बढाउन हालको उदार नीतिलाई कायमै राख्दै अधिराज्यका थप स्थानहरूमा हवाई सेवा विस्तार गर्न निजी क्षेत्रमा सञ्चालित हवाई सेवाहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ। उच्चस्तरीय होटेल एवं रिजोर्टहरूको निर्माण र सञ्चालनमा संयुक्त तथा विदेशी लगानी बढाइनेछ।

१२. राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा कृषिको महत्वपूर्ण भूमिकालाई दृष्टिगत गर्दै मेरो सरकारले कृषकको स्रोत, साधन, सीप एवं भौगोलिक सम्भाव्यता र वातावरण सन्तुलन समेतको आधारमा बालीको विविधीकरण गरी दिगो उत्पादन प्रणालीको विकास गर्नेछ। कृषि प्रसार सेवालाई एक छानोमुनि ल्याउने घोषित सरकारी नीति अनुरूप कृषि मन्त्रालय तथा विभागहरूको संरचनामा आवश्यक परिवर्तन गरिनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१३. भूमिसुधार कार्यक्रम अन्तर्गत जमीनमा खास मोहीहरूको हक, हितको संरक्षण गर्ने उद्देश्यले वैज्ञानिक एवं अद्यावधिक लगत तयार गरिनेछ। भूमिसम्बन्धी कार्यक्रमलाई जनताको संलग्नतामा सरल तथा स्वाभाविक बजारमुखी प्रक्रियाबाट कार्यान्वयन गर्न एक विधेयक सदनमा पेश गरिनेछ। मालपोत असूली र जग्गा प्रशासनमा कम्प्युटर प्रविधिको उपयोग गरी निश्चित अवधिभित्र मुलुकमा प्रत्येक व्यक्तिसँग रहेको सबै जमीन एउटै लालपूर्जाबाट देखिने गरी एकीकृत केन्द्रीय सूचना प्रणाली विकसित गर्दै लगिनेछ।

१४. वातावरण र विकासबीच रहेको अन्तरसम्बन्धलाई दृष्टिगत गरी वन विकासका कार्यक्रमहरू समन्वयात्मक तरिकाले सञ्चालन गरिनेछन्। वन व्यवस्थापनलाई बढी प्रभावकारी बनाउन प्रचलित ऐन, नियममा सुधार गरिनेछ। वनजन्य उद्योगहरूका लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ सम्बन्धित उद्योगहरूले नै कबुलियत वन वा निजी वनको माध्यमबाट आपूर्ति गर्ने प्रक्रिया विकसित गरिनेछ। राष्ट्रिय वन माथिको निर्भरता क्रमशः घटाउँदै लैजान निजी वन लगाउने कार्यक्रम चाँडो लागू गरिनेछ।

१५. अधिराज्यभरिका सबै जनतालाई खानेपानीको सुविधा उपलब्ध गराउन गैर-सरकारी क्षेत्र तथा जिल्ला एवं गाउँ विकास समितिहरू समेतलाई परिचालन गरी कम खर्चिलो र उपयुक्त प्रविधिको विकास र उपयोगका साथै आयोजनाको निर्माण, सञ्चालन र मर्मत सम्भारमा जनसहभागिता परिचालन गर्ने नीति अनुरूप कार्यक्रम बनाइ लागू गरिनेछ। शहरी क्षेत्र विशेष गरी काठमाडौं उपत्यकाको खानेपानी आपूर्तिमा सुधार गर्ने क्रममा कम अवधिमै पूरा गर्न सकिने केही नयाँ आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।

१६. यातायाततर्फ निर्माणाधीन राजमार्गहरू पूरा गर्ने र निर्माण भैसकेका सडक-हरूको संरक्षण गर्ने कार्यमा विशेष जोड दिइनेछ। मोटर बाटो नपुगेका जिल्लाहरूका सदरमुकामलाई जोड्ने सहायक मार्गहरू क्रमशः निर्माण गर्दै जाने मेरो सरकारको नीति रहेको छ। दुर्गम पहाडि क्षेत्रमा जनताको सुविधाका लागि घोडेटो र झोलुङ्गे पुलहरूको निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरिनेछ। साथै, जिल्ला विकास समितिको माध्यमबाट जनसहभागिता जुटाई जिल्लास्तरीय सडकहरू निर्माण गर्नको लागि मेरो सरकारले साधन र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउनेछ।

१७. मेरो सरकारले छरिएर रहेको जलस्रोतलाई ग्रामीण विकासका लागि उपयोग गर्ने क्रममा प्राविधिक, आर्थिक, संस्थागत एवं पर्यावरणीय दृष्टिबाट धान्न सकिने, छोटो अवधिमा प्रतिफल दिने तथा कम लागतका सिंचाई विकास कार्यक्रमलाई प्राथमिकता

300

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

दिई सञ्चालन गर्नेछ । सिंचाई प्रणालीहरूको निर्माण, विस्तार तथा व्यवस्थापनमा समेत मेरो सरकारले उपभोक्ता कृषकहरूको सहभागिता जुटाएर व्यापक रूपमा साना तथा मझौला, सतह जल सिंचाई एवं भूमिगत जल आयोजनाहरू सञ्चालन गर्नेछ ।

१८. विद्युत् उत्पादनका लागि द्विपक्षीय एवं बहुपक्षीयस्तरमा सहयोग जुटाउने प्रयासहरू जारी राखिनेछन् । निजी क्षेत्रलाई पनि विद्युत् उत्पादन कार्यमा संलग्न हुन प्रोत्साहित गरिनेछ र यसका लागि आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न विधेयक पेश गरिनेछ । विद्युत् आपूर्तिमा देखा परेको कमी हटाउनका लागि आगामी आर्थिक वर्षदेखि एक मझौला प्रकारको जलविद्युत् आयोजनालाई प्राथमिकता दिई कार्यान्वयन तहमा पुऱ्याइनेछ । यसका साथै, स्थानीय स्तरमा स-साना जलविद्युत् केन्द्र स्थापना गरी विद्युतीकरण कार्यलाई अधिकतम रूपमा परिचालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

१९. शिक्षाका विभिन्न पक्षहरूको अध्ययन तथा विश्लेषण गरी प्रतिवेदन पेश गर्न गठित राष्ट्रिय शिक्षा आयोगबाट प्राप्त सुझावहरूका आधारमा योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी तिनलाई मेरो सरकारले क्रमिक रूपले लागू गर्दै जानेछ ।

२०. देशका विभिन्न जाति, जनजाति तथा समुदायको कला, संस्कृति, भाषा आदिको विकासका लागि उपयुक्त नीति तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गर्न गठित समितिले प्रस्तुत गरेको प्रतिवेदनका आधारमा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी क्रमशः लागू गर्दै लगिनेछ ।

२१. देश विकासमा गैर-सरकारी संस्थाहरूको भूमिकालाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र सरल बनाउन नयाँ ऐनको व्यवस्था गरिनेछ ।

२२. राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति अनुरूप ग्रामीण जनतालाई उपस्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य चौकी र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको माध्यमबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवाका साथै प्रेषण प्रणालीको माध्यमबाट आधुनिक चिकित्सा सुविधा उपलब्ध गराउन मेरो सरकारले स्वास्थ्यसम्बन्धी आवश्यक योजना र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नेछ ।

२३. श्रमिकहरूको पेशागत हक, हित र अधिकारको संरक्षण गर्न कानूनको तर्जुमा गरिनेछ र भैरहेका कानूनहरूमा समयानुकूल सुधार गरिनेछ । असहाय, बाल, बृद्ध र अपाङ्गहरूको सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थालाई क्रमिक रूपमा विस्तार गरिनेछ ।

२४. सञ्चार माध्यमहरूको सुदृढीकरण र प्रभावकारी परिचालन गर्न तथा निजी क्षेत्रका सञ्चार माध्यमहरूको संस्थागत विकास हुन सक्ने वातावरण तयार पार्न यथाशीघ्र मेरो सरकारले प्रजातान्त्रिक वातावरण अनुरूपको राष्ट्रिय सञ्चार नीति ल्याउनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२५. सञ्चार सेवा अधिराज्यका सबै क्षेत्रमा क्रमशः विस्तार गर्दै जाने क्रममा पाँचथर, तेह्रथुम, ताप्लेजुङ, भोजपुर र संखुवासभा जिल्लाका सदरमुकामहरूमा डिजिटल टेलिफोन सेवा उपलब्ध गराइनेछ। गाउँ-गाउँसम्म हुलाक सेवा पुऱ्याउने नीति अनुरूप थप हुलाकहरू खोलिने क्रम जारी रहनेछ। यसका साथै, टेलिभिजन प्रसारणलाई भरपर्दो तुल्याउन मेरो सरकारले काठमाडौंमा एक आधुनिक स्टुडियो स्थापना गर्नुका साथै फुलचोकी, भेडेटार, भरतपुर, पोखरा र जलेश्वरमा नयाँ ट्रान्समिटिङ्ग स्टेशनहरू स्थापना गर्नेछ।

२६. मेरो सरकारले उच्चस्तरीय प्रशासन सुधार आयोगको सिफारिस अनुरूप प्रशासनका विविध क्षेत्रमा सुधारहरूको थालनी गर्नेछ।

२७. मेरो सरकारले गृह प्रशासनलाई दक्ष र सेवामूलक बनाउन प्रहरीतर्फ संगठनात्मक सुधार गर्नुका साथै अन्य समयसापेक्ष सुधारहरू गर्दै जानेछ।

२८. शाही नेपाली सेनालाई सक्षम र दक्ष बनाउने काम चालू राख्दै राष्ट्रको विकास तथा निर्माण कार्यमा सेनामा रहेको जनशक्ति, प्राविधिक सीप र दक्षताको उपयोग गरिनेछ।

२९. देशमा पुनर्स्थापित बहुदलीय प्रजातन्त्रको संस्थागत विकास गर्दै जाने क्रममा हालै सम्पन्न स्थानीय निकायको चुनाव अर्को महत्वपूर्ण उपलब्धि हुन गएको छ। जनताको सर्वोत्तम हित र कल्याणको साधनको रूपमा जारी भएको नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ को पालना गर्दै विकासको काममा द्रुतगति ल्याउन सघाउ पुग्ने वातावरण र अवस्था सिर्जना गर्ने कार्यमा मेरो सरकारलाई सबैबाट सहयोग प्राप्त हुने नै छ।

श्री पशुपतिनाथले हामी सबैको कल्याण गरून्!

जय नेपाल!

हुकुम बक्से बमोजिम,
जीवनलाल सत्याल
संसदको महासचिव

302

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भाग ४

श्री ५ महाराजाधिराजका प्रमुख सचिवालय

राजदरबारको सूचना १

श्री ५ महाराजाधिराजबाट नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ बमोजिम सयुक्त राष्ट्र संघका लागि नेपालका स्थायी प्रतिनिधि श्री जयराज आचार्यलाई अर्जेन्टिना र चिलीका लागि पनि शाही नेपाली राजदूत नियुक्त गरिबक्सेको छ ।

सूचना २

श्री ५ महाराजाधिराजबाट नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ बमोजिम भारतका लागि शाही नेपाली राजदूत श्री चक्रप्रसाद वाँस्तोलालाई मौरिससको लागि पनि शाही नेपाली राजदूत नियुक्त गरिबक्सेको छ ।

हुकुम बक्से बमोजिम,
रेवतीरमण खनाल
श्री ५ महाराजाधिराजका प्रमुख सचिव

मुद्रण तथा प्रकाशन विभाग, सिंहदरबार, काठमाडौंमा मुद्रित ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।